EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 19. 9. 2022
SWD(2022) 290 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

Sprievodný dokument k

NARIADENIU EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o nástroji núdzovej pomoci pre jednotný trh,

NARIADENIU EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2016/424, (EÚ) 2016/425, (EÚ) 2016/426, (EÚ) 2019/1009 a (EÚ) č. 305/2011, pokiaľ ide o núdzové postupy posudzovania zhody, prijímanie spoločných špecifikácií a dohľad nad trhom v dôsledku núdzovej situácie na jednotnom trhu,

a SMERNICI EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa menia smernice 2000/14/ES, 2006/42/ES, 2010/35/EÚ, 2013/29/EÚ, 2014/28/EÚ, 2014/29/EÚ, 2014/30/EÚ, 2014/31/EÚ, 2014/32/EÚ, 2014/33/EÚ, 2014/34/EÚ, 2014/35/EÚ, 2014/53/EÚ a 2014/68/EÚ, pokiaľ ide o núdzové postupy posudzovania zhody, prijímanie spoločných špecifikácií a dohľad nad trhom v dôsledku núdzovej situácie na jednotnom trhu

{COM(2022) 459 final} - {SEC(2022) 323 final} - {SWD(2022) 288 final} - {SWD(2022) 289 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu pre nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh
V čom spočíva problém a prečo ide o problém na úrovni EÚ?
Nedávne krízy, ako napríklad pandémia COVID-19 alebo ruská invázia na Ukrajinu, ukázali, aký krehký môže byť jednotný trh v prípade nepredvídaných narušení, a zároveň, ako veľmi sa európske hospodárstvo a všetky jeho zainteresované strany spoliehajú na dobre fungujúci jednotný trh. Vplyv krízy na jednotný trh môže mať dve podoby. Kríza môže na jednej strane vytvoriť prekážky voľného pohybu v rámci jednotného trhu, čím sa naruší jeho normálne fungovanie. Na druhej strane, ak je jednotný trh roztrieštený a nefunguje, kríza môže prehĺbiť nedostatok tovaru a služieb dôležitých v krízovej situácii. V dôsledku toho sa dodávateľské reťazce môžu rýchlo prerušiť, spoločnosti môžu čeliť ťažkostiam pri získavaní, dodávaní alebo predaji tovaru a služieb. Prístup spotrebiteľov ku kľúčovým výrobkom a službám sa naruší. Vplyv týchto narušení sa ešte viac zhoršuje v dôsledku nedostatku informácií a právnej čistoty. Okrem priamych spoločenských rizík spôsobených krízou sú občania, a najmä zraniteľné skupiny, konfrontovaní so silnými negatívnymi hospodárskymi dôsledkami. Posúdenie vplyvu sa zameria na dva samostatné, ale vzájomne súvisiace problémy: 1. Prekážky voľného pohybu tovaru, služieb a osôb v čase krízy 2. Nedostatok tovaru a služieb dôležitých v krízovej situácii
Čo by sa malo dosiahnuť?
Cieľom tejto iniciatívy nie je poskytnúť riešenia na prekonanie budúcej krízy ako celku, ale skôr umožniť rýchlu a flexibilnú reakciu na vplyvy krízy na jednotný trh, najmä v súvislosti s prekážkami voľného pohybu a nedostatkom tovaru a služieb dôležitých v krízovej situácii. Všeobecným cieľom nástroja SMEI je zvýšiť obozretný dohľad nad jednotným trhom a reakciu na krízy, ako aj jeho bezproblémové fungovanie v čase krízy. Na tento účel získa EÚ vďaka nástroju SMEI optimálne nastavený súbor nástrojov pre krízové situácie, ktorý umožní rýchlu a účinnú reakciu na akúkoľvek budúcu krízu, ktorá by mohla narušiť fungovanie jednotného trhu. Doplnia sa ním ďalšie existujúce mechanizmy EÚ, a to aj prostredníctvom lepšej koordinácie, transparentnosti a rýchlosti. Táto iniciatíva má dva špecifické ciele: **1. Minimalizovať prekážky voľného pohybu tovaru, služieb a osôb v čase krízy:** Cieľom je poskytnúť súbor nástrojov riešení pozostávajúci z opatrení týkajúcich sa obozretného dohľadu, koordinácie a transparentnosti, ktorými sa zabezpečia zosúladené a cielenejšie reakcie členských štátov a poskytnú potrebnú transparentnosť, pokiaľ ide o prekážky voľného pohybu. **2. Riešiť nedostatky a zabezpečiť dostupnosť tovaru a služieb dôležitých v krízovej situácii:** Cieľom je uľahčiť rýchle a praktické riešenia problémov s dodávkami v čase krízy a poskytnúť primerané mechanizmy obozretného dohľadu, koordinácie a transparentnosti na účely cielenej politickej reakcie tým, že sa umožní výmena informácií a úzka spolupráca s priemyslom/zainteresovanými stranami pri identifikácii prekážok dodávateľského reťazca dôležitého v krízovej situácii a kapacitných potrieb a v prípade potreby sa prijmú ďalšie opatrenia.
Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ (subsidiarita)?
Hospodárske činnosti na jednotnom trhu sú dôsledne integrované. Cieľ zabezpečiť bezproblémové a nerušené fungovanie jednotného trhu nemožno dosiahnuť prostredníctvom jednostranných vnútroštátnych opatrení. Pridanou hodnotou tohto nástroja pre EÚ bude spoločná schopnosť Komisie a členských štátov komunikovať, koordinovať činnosti a vymieňať si informácie rýchlym a štruktúrovaným spôsobom, keď je jednotný trh pod tlakom, a môcť prijímať potrebné opatrenia transparentným spôsobom – čím sa posilnia alebo zrýchlia existujúce mechanizmy a pridajú nové mimoriadne a cielené núdzové nástroje.
B. Riešenia
Aké sú rôzne možnosti na dosiahnutie týchto cieľov? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Ak nie, prečo?
Možnosti vytvárajú riadiaci orgán a rámec pre plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí, režim obozretného dohľadu a režim núdzovej situácie. Režim obozretného dohľadu nad jednotným trhom aj režim núdzovej situácie na jednotnom trhu sa aktivujú podľa osobitných kritérií a spúšťacích mechanizmov. Niektoré opatrenia v súbore nástrojov si vyžiadajú dodatočnú aktiváciu. Na základe analýzy príčin problémov a nedostatkov v príslušných odvetvových právnych predpisoch sa vymedzilo osem stavebných blokov opatrení, a to zoskupením opatrení do blokov, ktoré sa uplatňujú v rôznych

časoch (vždy, v režime obozretného dohľadu a v režime núdzovej situácie). Pre každý stavebný blok sa analyzovali tri politické prístupy, od nelegislatívnych opatrení cez hybridný prístup až po komplexnejší legislatívny rámec. Na základe tejto analýzy sa v rámci každého stavebného bloku zachovali niektoré alebo všetky prístupy a skombinovali sa do troch realistických možností politiky, v ktorých sa zohľadňujú rôzne úrovne politických ambícií a podpory zainteresovaných strán.

Režim	**Stavebné bloky**	**Možnosť politiky 1 TRANSPARENTNOSŤ**	**Možnosť politiky 2 SPOLUPRÁCA**	**Možnosť politiky 3 SOLIDARITA**
Vždy	1. Riadenie, koordinácia a spolupráca	*Prístup 2* Formálna poradná skupina ako fórum na technickej úrovni a povinnosť členských štátov vymieňať si informácia v skupine pri predvídaní krízy a počas nej		
Vždy	2. Krízové plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí	*Prístup 2* Odporúčanie členským štátom, aby vyhodnotili riziko, odbornú prípravu a výcvik a prehľad opatrení reakcie na krízu	*Prístup 3* – Odporúčanie členským štátom, aby vyhodnotili riziko a prehľad opatrení reakcie na krízu a – Povinnosť Komisie vyhodnocovať riziko na úrovni Únie – Povinnosť členských štátov pravidelne vykonávať odbornú prípravu svojich príslušných zamestnancov v oblasti krízového riadenia	
Obozretný dohľad	3. Obozretný dohľad nad jednotným trhom	*Prístup 2* – Odporúčanie členským štátom zhromažďovať informácie týkajúce sa určených strategických dodávateľských reťazcov – Odporúčania členským štátom vytvoriť strategické rezervy tovaru strategického významu		*Prístup 3* – Povinnosť členských štátov zhromažďovať informácie o určených strategických dodávateľských reťazcoch – Povinnosť Komisie vypracovať a pravidelne aktualizovať zoznam cieľových hodnôt strategických rezerv – Povinnosti členských štátov[1] vytvoriť strategické rezervy vybraných tovarov strategického významu, ak strategické rezervy členských štátov výrazne zaostávajú za cieľovými hodnotami
Núdzová situácia	4. Kľúčové zásady a podporné opatrenia na uľahčenie voľného pohybu počas núdzovej situácie	*Prístup 2* Posilnenie kľúčových zásad voľného pohybu tovaru a služieb dôležitých v krízovej situácii v prípade potreby záväznými pravidlami v záujme účinného krízového riadenia		
Núdzová situácia	5. Transparentnosť a administratívna pomoc počas	*Prístup 3* Záväzný plnohodnotný mechanizmus zrýchleného oznamovania, bleskové partnerské preskúmanie a možnosť vyhlásiť oznámené opatrenia za		

[1] S výhradou dodatočného spúšťacieho faktora.

	núdzovej situácie	nezlučiteľné s právom EÚ; kontaktné miesta a elektronická platforma		
Núdzová situácia	6. Urýchlenie uvádzania výrobkov dôležitých v krízovej situácii na trh počas núdzovej situácie	*Prístup 2* Cielené zmeny existujúcich právnych predpisov o harmonizácii jednotného trhu: rýchlejšie uvádzanie výrobkov dôležitých v krízovej situácii na trh; Komisia môže prijímať technické špecifikácie; členské štáty v prípade výrobkov dôležitých v krízovej situácii uprednostňujú dohľad nad trhom		
Núdzová situácia	7. Verejné obstarávanie počas núdzovej situácie	*Prístup 2* Nové ustanovenie o spoločnom obstarávaní/spoločnom nákupe Komisiou pre niektoré alebo všetky členské štáty		
Núdzová situácia	8. Opatrenia s vplyvom na dodávateľské reťazce dôležité v krízovej situácii počas režimu núdzovej situácie	*Prístup 1* Usmernenie k zvyšovaniu výrobnej kapacity; zrýchleniu povoľovacích konaní; prijímaniu a uprednostňovaniu objednávok tovaru dôležitého v krízovej situácii Odporúčania podnikom vymieňať si informácie dôležité v krízovej situácii	*Prístup 2* Odporúčania členským štátom distribuovať výrobky z rezerv; zrýchliť povoľovacie konania; podporovať hospodárske subjekty, aby prijímali a uprednostňovali objednávky Splnomocnenie členských štátov[2], aby hospodárskym subjektom uložili povinnosť zvýšiť výrobnú kapacitu a odosielali im žiadosti o informácie	*Prístup 3* Povinnosti členských štátov[3] distribuovať výrobky z rezerv vytvorených v minulosti; zrýchlenie povoľovacích konaní Povinnosti podnikov prijímať a uprednostňovať objednávky; zvýšiť výrobnú kapacitu a poskytnúť informácie dôležité v krízovej situácii

Posúdenie vplyvu nepredstavuje uprednostňovanú možnosť.

Aké sú názory jednotlivých zainteresovaných strán? Kto podporuje ktorú možnosť?

Väčšina zainteresovaných strán súhlasí s potrebou zabezpečiť voľný pohyb, ako aj väčšiu transparentnosť a koordináciu v čase krízovej situácie. Väčšina skúseností, ktoré uviedli zainteresované strany, pochádzala z obdobia krízy spôsobenej pandémiou COVID-19. Pokiaľ ide o zabezpečenie dostupnosti tovaru dôležitého v krízovej situácii, členské štáty vyjadrili podporu opatreniam, ako je koordinácia verejného obstarávania, zrýchlené postupy posudzovania zhody a zlepšený dohľad nad trhom. Niekoľko členských štátov vyjadrilo znepokojenie nad zahrnutím opatrení na zabezpečenie všeobecnej pripravenosti na krízy a na riešenie problémov v dodávateľských reťazcoch. Niektoré podnikateľské zainteresované strany vyjadrili podporu jasnému vymedzeniu núdzovej situácie, väčšej koordinácii a transparentnosti, opatreniam na zabezpečenie voľného pohybu pracovníkov, zrýchleniu oznamovania vnútroštátnych opatrení, zrýchleným postupom na vypracovanie a zverejňovanie harmonizovaných noriem, jednotným informačným miestam na úrovni EÚ a na úrovni jednotlivých štátov, nácvikom núdzových situácií pre odborníkov. Niektoré však vyjadrili obavy z povinných opatrení zameraných na hospodárske subjekty.

C. Vplyv možností

Aké sú výhody možností (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Očakáva sa, že **možnosť 1** prinesie spoločnostiam hospodársky úžitok, najmä počas núdzovej situácie,

[2] S výhradou dodatočného spúšťacieho faktora.

[3] S výhradou dodatočného spúšťacieho faktora.

a to v dôsledku lepšej reakcie na krízu na úrovni EÚ, čo povedie k menším prekážkam voľného pohybu a lepšej dostupnosti výrobkov dôležitých v krízovej situácii. Opatrenia uľahčujúce voľný pohyb budú mať významný pozitívny vplyv na pracovníkov, pretože ich výsledkom bude zaistenie zamestnanosti tým, že zabezpečia vyššiu mieru cezhraničného obchodu a menej prerušení hospodárskej činnosti počas kríz. Z tejto možnosti budú mať prospech najmä cezhraniční pracovníci a najvzdialenejšie regióny. Opatrenia na zabezpečenie lepšej dostupnosti výrobkov dôležitých v krízovej situácii budú mať za následok priame sociálne prínosy, pretože zlepšia reakciu EÚ na konkrétne krízy, čím prispejú k lepšej kvalite života občanov v čase krízy. Vzhľadom na dobrovoľný charakter opatrení v blokoch 2, 3 a 8 v rámci tejto možnosti by však bola schopnosť zabezpečiť dostupnosť takýchto výrobkov dôležitých v krízovej situácii značne obmedzená.

Možnosť 2 prinesie v porovnaní s možnosťou 1 ďalšie prínosy vďaka lepšej reakcii na krízu na úrovni EÚ. Ďalšie sociálne prínosy by poskytli najmä záväzné opatrenia v bloku 8. Schopnosť členských štátov vyžadovať od hospodárskych subjektov informácie dôležité v krízovej situácii a zrýchliť výrobu výrobkov dôležitých v krízovej situácii by mohla počas krízy uspokojiť dopyt po takýchto výrobkoch, výsledkom čoho by bola podstatne lepšia celková reakcia EÚ na krízu, čo by viedlo k priamemu sociálnemu vplyvu z hľadiska zlepšovania životných podmienok a kvality života.

Očakáva sa, že **možnosť 3** prinesie spoločnostiam v porovnaní s možnosťou 2 ešte väčší hospodársky úžitok, najmä počas núdzovej situácie. Takýto úžitok by sa dal získať vďaka sprístupneniu prísnejších opatrení, ktoré umožnia ďalšie zlepšenie reakcie na krízu na úrovni EÚ, čo povedie k výrazne lepšej dostupnosti výrobkov dôležitých v krízovej situácii a menším prekážkam voľného pohybu. Okrem toho harmonizovaný nástroj v rámci EÚ zabráni situácii, keď by členské štáty mohli zaviesť individuálne vnútroštátne opatrenia rozdrobujúce jednotný trh. Zároveň sa očakáva, že poskytne väčšie sociálne prínosy. Všetky opatrenia s vplyvom na dodávateľské reťazce dôležité v krízovej situácii počas stavu núdze (blok 8) budú slúžiť ako mimoriadne opatrenia, ktoré by však mohli byť rozhodujúce pri zabezpečovaní dostupnosti výrobkov dôležitých v krízovej situácii v prípade naliehavej potreby počas krízy. To zase umožňuje oveľa lepšiu celkovú reakciu EÚ na krízu, čo vedie k ešte silnejšiemu priamemu sociálnemu vplyvu v podobe zlepšenia životných podmienok a kvality života a v závislosti od krízy aj záchrany životov občanov.

Aké sú náklady týchto možností (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Možnosť 1 nepredstavuje náklady pre spoločnosti, pretože všetky opatrenia, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na náklady, sú dobrovoľné. Pre Komisiu a členské štáty existujú určité priame náklady, ako sú administratívne náklady spojené s organizáciou a účasťou na stretnutiach poradnej skupiny, ako aj náklady na dodržiavanie predpisov spojené s opatreniami v blokoch 4 a 5 počas stavu núdze, ako je dodržiavanie kľúčových zásad a oznamovanie.

Možnosť 2 by mohla pre spoločnosti v porovnaní s možnosťou 1 znamenať určité náklady spojené s opatreniami uplatniteľnými počas režimu núdzovej situácie. Takýmito nákladmi sú náklady na dodržiavanie predpisov v prípade žiadostí o informácie a alternatívne náklady spojené s povinnosťou zvýšiť alebo reprofilovať výrobu. Okrem nákladov na možnosť 1 by členské štáty mali aj náklady na odbornú prípravu a výcvik, ako aj náklady spojené s opatreniami v bloku 8, ako sú žiadosti o informácie a zvyšovanie výroby. Dodatočné náklady budú pre Komisiu spojené najmä s opatreniami v rámci bloku 2, ako je vyhodnocovanie rizika a odborná príprava a výcvik.

Možnosť 3 Pre spoločnosti by okrem nákladov podľa možnosti 2 mohli existovať alternatívne náklady spojené s opatreniami v režime núdzovej situácie, ako sú napríklad prioritné objednávky. Pre členské štáty by v porovnaní s možnosťou 2 mohli vzniknúť dodatočné náklady spojené s opatreniami v režime obozretného dohľadu, ako je vytváranie strategických rezerv (blok 3) a opatrenia v režime núdzovej situácie, ako je rozdelenie strategických rezerv a urýchlenie udeľovania povolení (blok 8). Celkovo by výsledkom absencie harmonizovaných pravidiel a spolupráce bolo rozdrobenie jednotného trhu, čo by spoločnostiam spôsobilo náklady.

Aký je vplyv na MSP a konkurencieschopnosť?

Iniciatíva sa považuje za relevantnú pre **MSP**. Tak ako všetky spoločnosti, aj MSP budú mať prospech z celkovo lepšej reakcie na krízu na úrovni EÚ vďaka menším prekážkam voľného pohybu a lepšej dostupnosti výrobkov dôležitých v krízovej situácii. Celkovo sa pre MSP neočakávajú podľa možnosti 1 žiadne náklady. Na MSP by mohli mať osobitne negatívny vplyv povinné žiadosti o informácie podľa možností 2 a 3. MSP by mohli mať úžitok predovšetkým z povinnosti zvýšiť výrobu s primeranou finančnou podporou podľa možností 2 a 3. MSP by mohli mať ďalší prospech z opatrení

na urýchlenie udeľovania povolení a z prioritných objednávok podľa možnosti 3. Podľa možnosti 1 by sa dospelo k lepšej transparentnosti a právnej istote, ako aj nižším nákladom pre spoločnosti EÚ v dôsledku uľahčenia voľného pohybu a opatrení na zabezpečenie transparentnosti, čím sa zlepší **konkurencieschopnosť**. Očakáva sa, že dodatočný vplyv podľa možnosti 2 v porovnaní s možnosťou 1 bude malý, keďže priame opatrenia sa budú týkať len veľmi obmedzeného počtu spoločností. Možnosť 3 by mohla mať v porovnaní s možnosťou 2 výrazný pozitívny vplyv na konkurencieschopnosť, keďže bude mať významný vplyv na dotknuté spoločnosti a zabezpečí sa ňou lepšia celková reakcia na krízu.
Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu?
Členským štátom vzniknú opakované náklady spojené so stretnutiami poradnej skupiny a osobitné náklady počas režimu obozretného dohľadu a režimu núdzovej situácie spojené s osobitnými opatreniami aktivovanými v týchto režimoch.
Očakávajú sa iné významné vplyvy?
Nezistili sa žiadne iné významné vplyvy.
Proporcionalita?
Navrhovanými opatreniami sa riešia ciele iniciatívy a tieto opatrenia neprekračujú rámec nevyhnutný na zabezpečenie odolnosti a fungovania jednotného trhu v čase krízy. Zainteresované strany a členské štáty vyjadrili pochybnosti o tom, či sú najmä opatrenia s vplyvom na dodávateľské reťazce dôležité v krízovej situácii počas núdzovej situácie podľa možnosti 3 v súlade so zásadou proporcionality.
D. Nadväzné opatrenia
Komisia päť rokov od dátumu uplatňovania legislatívnych aktov vykoná hodnotenie účinnosti, efektívnosti, súdržnosti, relevantnosti a pridanej hodnoty EÚ tejto legislatívnej iniciatívy a predloží správu o svojich hlavných zisteniach Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Komisia môže na základe hodnotiacej správy navrhnúť, ako zlepšiť nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh.